

mestic and international environment development]. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, vol. 1, no. 94 (2010): 4-.

"Memorandum pro vzaiemorozuminnia mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Spoluchenykh Shtativ Ameryky shchodo osnovnykh napriamiv ta tsilei prohramy dopomohy z boku Ahentstva SShA z mizhnarodnoho rozvytku u 2009 – 2010 rokakh" [Memorandum of Understanding between the Government of Ukraine and the Government of the United States on key directions and goals of the program of assistance from the U. S. Agency for International Development in 2009 - 2010 years]. http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MU09138.html

Naukovo doslidnytskyi tsentr spriannia mizhnarodnomu rozvytku. <http://www.rcidc.org/national-strategies-on-development-assistance/usa/>

Organisation for Economic Cooperation and Development. Official website. <http://www.oecd.org/dac/stats/developmentaid-reachesanhistorichighin2010.htm>

Posh, H., Dzhennihen, B., and Yun, Y. "Zovnishnia dopomoha SShA: novi priorityety" [U. S. Foreign Aid: the new priorities]. <http://www.ucipr.org.ua/publications/zovnishnia-dopomoga-ssha-novi-priorityety/lang/www.acdi-cida.gc.ca>

"Stratehii natsionalnoi bezpeky SShA v XXI stolitti" [U. S. National Security Strategy in the XXI century]. http://knowledge.allbest.ru/international/3c0b65625a3ac69b4d43a89521306d27_0.html

"The Foreign Assistance Act of 1961" <http://www.house.gov>
"The Secretary of State. Summary and highlights international affairs function" www.state.gov

"U. S. Foreign Aid to Israel. Congressional Research Service" <http://www.fas.org/sfp/crs/mideast/RL33222.pdf>

"Uhoda mizh Uriadom Ukrainy i Uriadom Spoluchenykh Shtativ Ameryky pro humanitarne i tekhniko-ekonomichne spivrobotnytstvo vid 07.05.1992" [Agreement between the Government of Ukraine and the Government of the United States of Humanitarian and Economic Cooperation on 07.05.1992]. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/840_295

Vasylieva, M. O. "Zarubizhna dopomoha v systemi priorityetiv zovnishnyoi polityky SShA" [Foreign aid in system priorities of U. S. foreign policy]. *Avtoref. dys. ... kand. pol. nauk*, 2011.

Vasylieva, M. O. "Zarubizhna dopomoha uriadu SShA Ukraini: motyvatsiia i rezultaty" [Foreign aid U. S. government Ukraine: motivation and results]. *Aktualni problemy mizhnarodnykh vidnosyn*, no. 107 (2012): 10-.

Науковий керівник – Чернега О. Б., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Донецького національного університету економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

УДК 339.972

ЧИННИКИ ТРАНСФОРМАЦІЇ МОДЕЛЕЙ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КРАЇН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

© 2014 МАРЧЕНКО І. С.

УДК 339.972

Марченко І. С. Чинники трансформації моделей зовнішньоекономічної діяльності країн в умовах глобалізації

У статті проаналізовано основні чинники та сили, які обумовлюють перетворення моделей зовнішньоекономічної діяльності країн світу (як розвинених, так і країн, що розвиваються) у посткризовий період. Світова економічна криза та прогресуюча глобалізація виступають каталізатором сучасних трансформацій у світовому економічному середовищі. На основі аналізу змін у моделі зовнішньоекономічної діяльності однієї з найбільш розвинених економік – США обґрунтовано пріоритетність чинників посткризової трансформації та напрями їх впливу. Виявлено, що в сучасному періоді країнам доводиться адаптуватися до посткризових змін, навіть якщо їх позиції у світовій системі відрізняються економіко-політичною могутністю, що викликано зміною в конкурентному середовищі посткризового періоду та диференціацією в темпах економічного зростання між різними групами країн.

Ключові слова: глобалізація, модель зовнішньоекономічної діяльності, посткризові трансформації, міжнародна конкурентоспроможність, конкурентні переваги.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Марченко Іван Сергійович – аспірант, кафедра міжнародної економіки, Харківський національний університет ім. В. Н. Каразіна (пл. Свободи, 4, Харків, 61022, Україна)
E-mail: imarchenko@list.ru

УДК 339.972

Марченко И. С. Факторы трансформации моделей внешнеэкономической деятельности стран в условиях глобализации

В статье проанализированы основные факторы и силы, которые обуславливают изменения моделей внешнеэкономической деятельности стран мира (как развитых, так и развивающихся стран) в посткризисный период. На основе анализа изменений модели внешнеэкономической деятельности одной из наиболее развитых экономик – США обоснована приоритетность факторов посткризисной трансформации и направления их влияния. Выявлено, что на современном этапе странам приходится адаптироваться к посткризисным изменениям, даже если их позиции в мировой системе характеризуются экономико-политической силой, что вызвано изменениями в конкурентной среде посткризисного периода и дифференциацией в темпах экономического роста между разными группами стран.

Ключевые слова: глобализация, модель внешнеэкономической деятельности, посткризисные трансформации, международная конкурентоспособность, конкурентные преимущества.

Рис.: 4. **Табл.:** 1. **Библ.:** 12.

Марченко Иван Сергеевич – аспирант, кафедра международной экономики, Харьковский национальный университет им. В. Н. Каразина (пл. Свободы, 4, Харьков, 61022, Украина)
E-mail: imarchenko@list.ru

UDC 339.972

Marchenko I. S. Factors of Transformation of Foreign Economic Activity Models of Countries in the Context of Globalization

The article analyzes the major factors and forces that lead to changes in the patterns of foreign economic activity of the world (both developed and developing countries) in the post-crisis period. Based on the analysis of changes in the model of foreign trade activities of one of the most developed economies – the United States justified the priority factors of post-crisis transformation and the direction of their influence. It was revealed that at the present stage countries have to adapt to the post-crisis changes, even if their position in the world system is characterized by economic and political power, which is caused by changes in the competitive environment of the post-crisis period and differentiation in growth rates between different groups of countries.

Key words: globalization, the model of foreign trade activities, post-crisis transformation, international competitiveness, competitive advantage.

Pic.: 4. **Tabl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Marchenko Ivan S. – Postgraduate Student, Department of International Economics, V. N. Karazin Kharkiv National University (pl. Svobody, 4, Kharkiv, 61022, Ukraine)
E-mail: imarchenko@list.ru

Розвиток економік країн сучасного періоду проходить в ускладнених умовах, основними характеристиками яких стає процес глобалізації та вплив наслідків світової економічної кризи. Світова економічна криза кінця першого десятиліття XXI сторіччя та її наслідки суттєво вплинули на розвиток сучасної господарської системи, змусивши як держави, так і учасників господарських процесів кардинально переглянути пріоритетні форми зовнішньоекономічних відносин, принципи і методи здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Важливо зазначити, що наслідки світової кризи були ускладнені тим, що вона відбувалася в умовах прогресуючої глобалізації як головної тенденції розвитку світової економіки останніх десятиліть. Актуальність даної проблематики підтверджується необхідністю визначення нових траєкторій у розвитку економік країн, які диктуються світовою економічною системою в умовах посткризового періоду і прогресуючої глобалізації.

Виявлення та характеристика основних чинників трансформацій в моделях зовнішньоекономічної діяльності країн є головною метою даної статті.

Зовнішньоекономічна проблематика розвитку економічних систем у посткризових умовах висвітлюється в роботах М. Портера, П. Кругмана, Н. Рубіні, С. Ю. Глазьева, Е. В. Кириченко, О. Л. Астапова [1, 4 – 6, 9]. Дослідженню посткризових трансформацій моделі розвитку української економіки значну увагу приділено В. М. Гейцем [3]. Процес глобалізації як суспільного явища вивчався провідними вченими, серед яких американський соціолог і дослідник проблематики урбаністики М. Кастельс [2].

Термін «глобалізація» має декілька різноманітних визначень. Найбільш часто під цим терміном розуміється економічна глобалізація. Крім економічної, існують також політична, соціальна, культурна, ідеологічна глобалізації. Тобто процес глобалізації в сучасному періоді розвитку охоплює майже всі сфери суспільного життя.

М. Кастельс визначає глобалізацію як «процес економічної, політичної, культурної інтеграції та уніфікації, посилення взаємозалежності та взаємовпливу усіх сфер громадського життя і діяльності суб'єктів та інститутів в єдиному глобальному просторі» [2, с. 15].

Глобалізація, як стійка форма сучасного розвитку, на початкових стадіях дослідження сприймалася як явище більш позитивне, ніж негативне. Однак економічні потрясіння останніх двох десятиліть (азіатська криза кінця 1990-х років, «пузири» доткомів 1997 – 2000 рр., іпотечна криза в США 2007 р. і наступна за нею світова фінансова криза) показали, що, крім позитивних тенденцій, глобалізація несе у своїй суті також і негативні явища. Світова фінансова криза, як найбільш уразливе явище з часів Великої депресії, виявила та стала підтвердженням зміни детермінанта суспільного розвитку: глобальні тенденції задають фрейми функціонування національних економічних систем, що відображається в моделях зовнішньоекономічної діяльності країн.

Модель сучасної зовнішньоекономічної діяльності країни є системою обумовлених глобалізацією напрямів здійснення зовнішньоекономічної діяльності та реалізацією національних інтересів у цій сфері. Кожна держава реалізує свою унікальну модель, обумовлену успадкованими ресурсами, формальними і неформальними інститутами. Проте зовнішньоекономічні моделі держав піддаються певним класифікаціям.

У трансформації моделей зовнішньоекономічної діяльності на сучасному етапі задіяні два механізми:

- ✦ цілеспрямовані перетворення, що поліпшують позиції країн у світовій економічній системі;
- ✦ спонтанні ринкові зміни.

Модель зовнішньоекономічної діяльності країни – вибудований на національних конкурентних перевагах комплекс факторів національної конкурентоспроможності (рис. 1). Перетворення потенційної конкурентоспроможності в реальну та придбання цим процесом системного характеру є головною запорукою побудови ефективної моделі зовнішньоекономічної діяльності [1, с. 36 – 37].

Протягом багатьох десятиліть вважалося, що природні ресурси є основою успішного розвитку країн у системі міжнародних відносин. Однак якість нової глобалізованої економіки змінює це уявлення. Ресурсна орієнтація в сучасних умовах гальмує інноваційний розвиток, закріплює економіку країни як сировинного додатка, збільшує прірву між доходами населення всередині країни і не диверсифікує основні

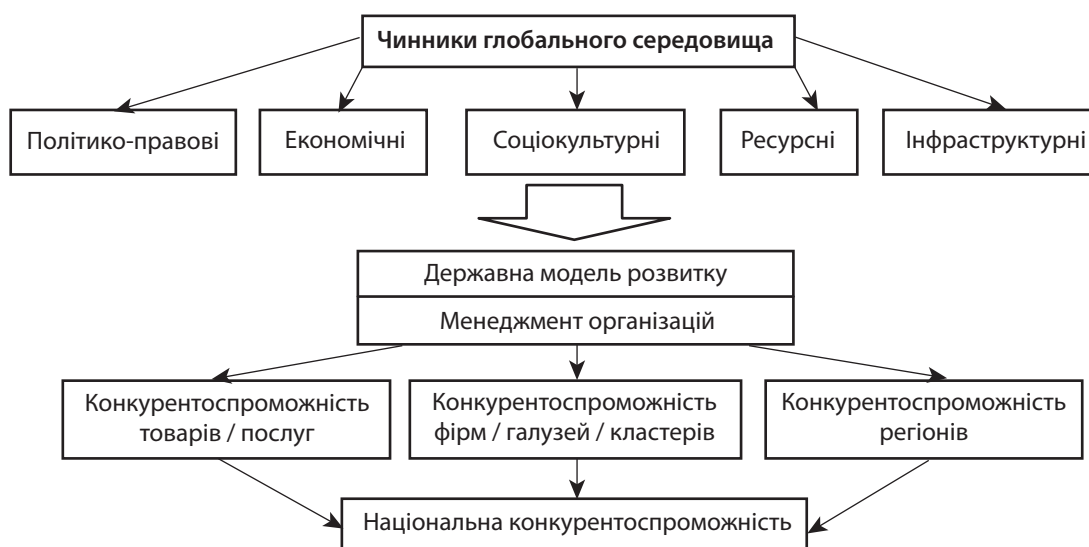

Рис. 1. Система національної конкурентоспроможності країни в умовах впливу глобального середовища

Джерело: складено за [1].

макроекономічні ризики (постійна залежність від світових цін на ресурси). Висновки експертів ООН щодо дослідження успішності розвитку економік стверджують: «... економічне зростання на сучасному етапі обумовлене людським і соціальним потенціалом на 64%, тоді як природними ресурсами – на 20%, а наявністю капіталу – лише на 16%» [5].

Залежно від місця і ролі національної економіки у світовій системі та характеру зв'язків між ними можна класифікувати певні типи моделей зовнішньоекономічної діяльності країн (рис. 2).

У сучасному світі держави використовують елементи майже всіх підходів. Чим більша економіка країни та значніше її місце у світовому господарстві, тим складніше виділити чіткий тип її зовнішньоекономічної моделі. Наприклад, економіка США є лідируючою у світі в останні 100 років. США є лідером як з експортеру капіталу, так і з прийому прямих інвестицій у свою економіку. Економіка США відрізняється яскраво вираженою постіндустріальністю (велика частина американського ВВП (79,4% від сумарного) створюється в галузях сфери послуг, таких як освіта, охорона здоров'я, наука, фінанси, торгівля, різні професійні та особисті послуги, транспорт і зв'язок), на матеріальне виробництво припадає 22,1% від ВВП. Проте, незважаючи на те, що тільки 1/5 частина економіки США складає матеріальне виробництво, США є світовим лідером у даній сфері (матеріальне виробництво США складає на кінець 2012 р. 3 239 млрд дол., друге місце займає Китай – 2 756 млрд дол., на третьому місці Японія – 1 359 млрд дол.). При цьому обсяг імпорту (як товарів, так і ресурсів) у США є найвищим у світі [6, с. 10 – 11]. Таким чином, США є лідером майже в усіх сферах економічної діяльності, зовнішньоекономічна модель якої збалансована та різнобічна.

Але така різнобічність зовнішньоекономічної моделі притаманна лише великим і розвиненим економікам (США, країни Західної Європи, Японія). Менші держави не можуть конкурувати з економічними гігантами в усіх сферах діяльності. Як правило, вони обирають більш вузьку спеціалізацію у світовій економічній системі.

Початок нового десятиліття в економіці США пройшов під явним впливом наслідків гострої фази кризових явищ 2008 – 2009 рр. США, як катализатор негативних явищ і процесів в економічному та фінансовому середовищі, першими зі світових країн зіткнулися з катастрофічними наслідками рецесії.

Про глибину рецесії та тяжкість її наслідків свідчать ряд фактів. У 2008 і 2009 рр. відбулося не тільки падіння ВВП, але і скорочення особистого споживання, внесок якого у ВВП США становить близько 70% [6, с. 34 – 36]. Високим залишається і рівень безробіття, який сягнув у 2010 р. максимуму в 9,6%, проте знизився до рівня 6,6% на початку 2014 р.[9].

На думку академіка С. Ю. Глазьева [4], однією з головних причин затяжного характеру минулої кризи і тяжкості наслідків є її структурний характер: «... Циклічна криза, ускладнена крахом фінансово-іпотечної системи, збіглася за часом з моментом початку нового технологічного циклу, коли здійснюється структурна перебудова економіки та підготовка до нового технологічного стрибка».

Нестійкість внутрішнього попиту в поєднанні з високим рівнем безробіття обумовлюють і слабке економічне зростання, а також загальну нестабільність поточного стану американської економіки. Антикризисні заходи, здійснювані адміністрацією президента Барака Обами, сприя-

Рис. 2. Класифікація моделей зовнішньоекономічної діяльності

Джерело: складено за [1, 3].

ють загальному погравленню економічної ситуації. Проте вони зачіпають інтереси різних бізнес-кіл США, викликаючи безліч критики на свою адресу. Населення Сполучених Штатів, яке звикло до сприятливої та стабільної економічної ситуації всередині країни (зростання прибутковості, сталий розвиток, стійка фінансово-кредитна система, низькі відсоткові ставки, доступність кредитування) у цілому негативно реагує на курс чинної адміністрації.

Починаючи з 1976 р., торговельний баланс США є дефіцитним, водночас у основних геополітичних конкурентів США він позитивний, що зазначено на рис. 3. У 2001 р. Китай випередив Японію за розривом в торговому балансі з США. Дефіцит торгового балансу США з Китаєм в 2006 р. досяг 95% і склав 233 млрд дол. (28% від усього торгового дефіциту США). Динаміка збільшення торгового дефіциту з Китаєм спостерігається, починаючи з 1985 р. [7].

факторів торгового дефіциту і колосального зовнішнього боргу країни [7].

Незважаючи на наслідки кризи, найбільші компанії США продовжили зміцнювати свої конкурентні позиції за рахунок концентрації зусиль у сфері «ключової компетенції», тобто тих активів компанії, де її переваги найбільш ефективно реалізуються. Основна особливість ТНК в посткризовий період – висока залежність головних компаній у США від своїх філій по всьому світу. Роль філій постійно посилюється в діяльності ТНК, ускладнюється і сам комплекс внутрішньо фірмових взаємозв'язків, що вишиковуються на основі поглиблення інтеграції [7].

Фінансова криза в США, різкий економічний спад і падіння цін на фондових ринках внесли свої корективи в динаміку потоків прямих інвестицій. Жорсткість умов кредитування, падіння прибутку компаній, зниження по-

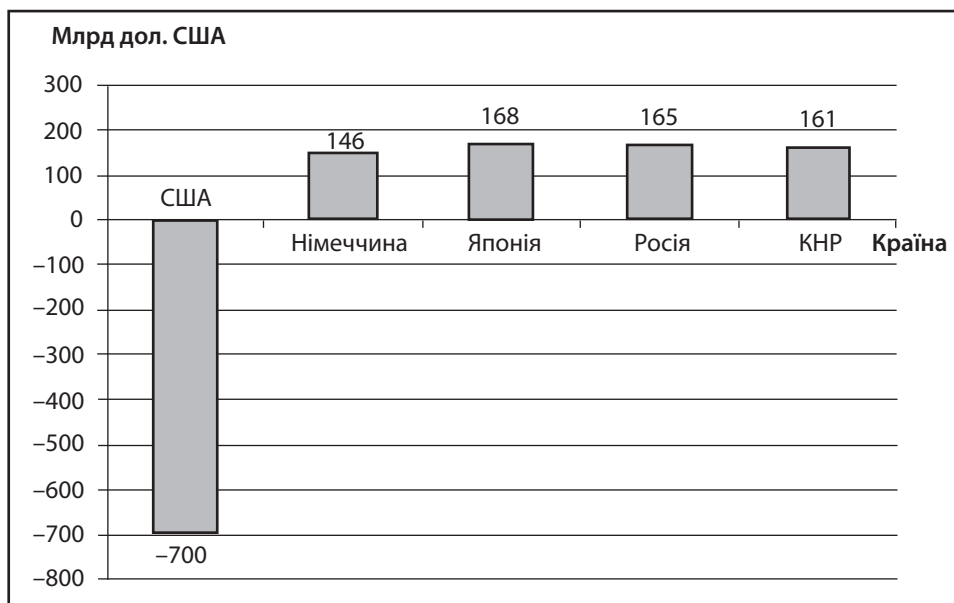

Рис. 3. Середнє сальдо торговельного балансу країн у 2005 – 2010 рр., млрд дол.

Джерело: складено за [8].

Деякі видатні фахівці в США та за їх межами розглядають явище дефіцитного торгового балансу як джерело загрози сталому економічному розвитку країни. Однак, на думку інших учених, дефіцит є об'єктивним наслідком посилення економічного лідерства США у світовому господарстві. Зростаючий імпорт США є зворотним боком активу торгового балансу відповідних торгових партнерів США, для яких збут товарів на американському ринку нерідко є однією з головних умов зростання і розвитку їх економіки. Це особливо стосується країн, в яких експорт товарів є одним з головних факторів економічного зростання. До таких країн належать деякі держави Європейського Союзу, Китай, Японія, Південна Корея та інші країни з експортоорієнтованою економікою. 65% загального дефіциту торгового балансу припадає на три азіатські країни – Японію, Китай і Тайвань [7].

Незважаючи на всі зрушення у світовій валютній системі, американський долар залишається незаперечною провідною резервною валютою і накопичується іншими країнами у вигляді рахунків в американських банках і державних цінних паперів США. Завдяки цьому фактору, Сполучені Штати мають певний імунітет щодо негативних

питу і невизначеність перспектив економічного зростання у світі неминує спричинити за собою скорочення потоків прямих інвестицій. Падіння річного відтоку капіталу спостерігалось в перебігу 2007 – 2009 рр. і склало майже 27%. У 2010 р. фінансовий відтік помітно виріс, найважливішу роль при цьому зіграли реінвестовані доходи, переважно за рахунок збільшення частки коштів, що спрямовується на реінвестування, – 74% у 2010 р. У 2011 – 2013 рр., у результаті зниження реінвестованих доходів і скорочення міжфірмових позик, відбулося незначне зниження зарубіжних прямих інвестицій [7].

Після гострої фази кризи у 2008 – 2009 рр. економіка США почала поступово відновлюватися. Знижується рівень безробіття, основні корпорації вийшли на докризовий рівень прибутковості, значно зріс рівень інвестування в державні цінні папери, долар на фоні валют інших провідних держав є стабільним у довгостроковій перспективі. Проте зростання економіки США сповільнюється, йде значно меншими темпами в порівнянні з наздоганяючими країнами. Важливішою сучасною тенденцією є зростаюча іноземна власність на американські активи (особливо з боку основних країн-конкурентів). В умовах актуаліза-

ції проблеми національної безпеки в США додатковий імпульс отримали настрої, носії яких бачать у придбанні тими чи іншими способами американських активів можливість втрати контролю над економікою країни.

Щодо наявності ряду внутрішніх проблем в моделі розвитку економіки США, то на сучасному етапі країна змушена знаходитися в прямій конкуренції на міжнародному рівні з рядом країн, які постійно посилюють свої конкурентні позиції. Головна з таких країн – Китай, модель розвитку якого значно відрізняється від моделі США та країн Старого світу, проте під час гострої фази рецесії продемонструвала більш стійку якість. Китай є типовим прикладом країни з товарною орієнтацією, хоча за останні роки його модель трансформується в експортера послуг і капіталів. За абсолютними показниками Китай вже сьогодні стоїть дуже близько до позицій США в товарному виробництві та торгівлі, а по ряду статей навіть значно перевершуючи позиції США. Крім цього, основний упор модель КНР робить на підвищення якості своєї економіки, розробку нових інноваційних секторів, зменшення залежності від експорту

товарів широкого споживання, досягнення фінансового та інвестиційного лідерства.

Дані, зазначенні в табл. 1 і на рис. 4, підтверджують наздоганяючу тенденцію КНР щодо лідерських позицій США у світі.

ВИСНОВКИ

Світова економічна криза кінця 2000-х років, що відбулася в умовах прогресуючої глобалізації, стала потужною рушійною силою трансформацій у моделях розвитку економік країн. Незважаючи на місце країни в системі міжнародних відносин, показники розвитку та рівень життя населення, світова криза в сумі з глобалізацією змушують вносити зміни та корективи до національних моделей зовнішньоекономічної діяльності. У сучасному періоді необхідність змін пріоритетів і напрямків розвитку є загальною тенденцією для усіх країн.

Проте засоби та напрямки цих трансформацій не є типовими. Незважаючи на результати глобалізації, економіки країн все ж таки зберігають свою унікальність. Розвиненим

Таблиця 1

ВВП (ППС) десяти лідируючих країн світу та їх прогноз на 2050 рік, млн дол.

Країна	ВВП (ППС) 2012 р.	ВВП (ППС) 2050 р. (прогноз)
США	14 256 366	38 514 000
КНР	12 383 559	70 710 000
Індія	4 710 807	37 668 000
Японія	4 616 876	6 677 000
Німеччина	3 119 199	5 024 000
Росія	3 015 408	11 366 000
Бразилія	2 365 875	9 340 000
Великобританія	2 316 246	5 133 000
Франція	2 252 536	4 592 000
Італія	1 833 945	2 950 000

Джерело: складено за [11, 12].

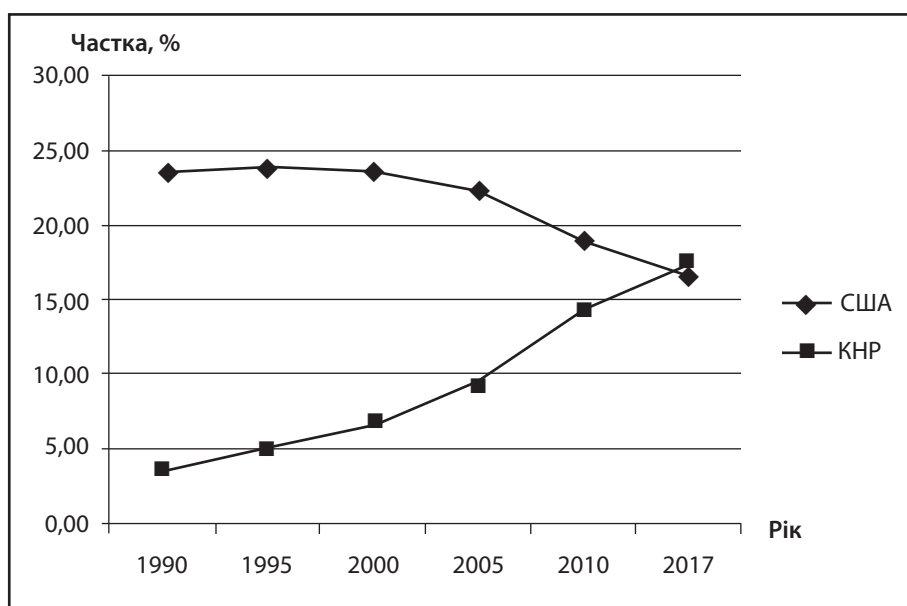

Рис. 4. Частка США і КНР у загальносвітовому ВВП (2017 р.– прогноз)

Джерело: складено за [10].

країнам, у моделях яких перетинаються декілька напрямків (див. рис. 2), усе складніше утримувати лідерство по всіх категоріях. Група країн-лідерів, задаючи протягом багатьох десятиріч напрямки розвитку світовій системі, стала тим центром, з якого і почалися процеси глобалізації. Це було можливо через особливе становище цих країн у системі світового господарювання. Проте з часом поява та стрімке зростання нових економічних гігантів (Китай, Індія) і країн, які за порівняно невеликий час змогли модернізуватися і скоротити відставання в розвитку, почали змінювати розклад сил у світі. Навіть така могутня та впливова система, як економіка США, відчуває обумовлену глобалізацією необхідність перетворення зовнішньоекономічної моделі.

Що стосується країн, які реалізують більш сконцентровані зовнішньоекономічні моделі, то в сучасних умовах їх економічний розвиток стає досить уразливим від непередбачуваних змін кон'юнктури світового ринку, неформальних і формальних інститутів на мега-, мезо- і макрорівнях. Нейтралізація загроз знаходиться як у площині своєчасної та гнучкої адаптації до глобальних трансформацій, так і більшої гармонізації зовнішньоекономічного і внутрішньоекономічного розвитку.

Головною умовою сталого розвитку економіки в сучасних глобалізованому світі є орієнтація на вирішення як тактичних, так і стратегічних завдань. Тактичний блок, а саме: заходи кредитно-грошової, бюджетної, податкової, соціальної політики має бути спрямований на стимулювання створення нових робочих місць, модернізацію виробничих потужностей, подолання застою посткризового періоду, формування захисного механізму опору новим економічним потрясінням. Стратегічний блок заходів спрямований на вирішення завдань економічного розвитку в довгостроковій перспективі. Для розвинених країн (ЄС, США та Канада, Японія) це збереження лідерства та запобігання новим економічним потрясінням. Для країн – потенційних лідерів (країн БРИКС, Латинської Америки, Південно-Східної Азії, постсоціалістичного табору) – побудова економік нової якості, основа яких полягає в розвитку секторів товарів і послуг з високою доданою вартістю та інноваційної продукції. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. **Портер М.** Конкурентная стратегия: методика анализа отраслей и конкурентов / М. Портер / Пер. с англ. И. В. Минервина. – М.: Альпина Паблишер, 2011. – 454 с.
2. **Кастельс М.** Информационная эпоха: экономика, общество и культура / М. Кастельс / Пер. с англ. под науч. ред. О. И. Шкаратана. – М.: ГУ ВШЭ, 2000. – 608 с.
3. **Геєць В. М.** Нестабільність та економічне зростання / В. М. Геєць. – К.: Ін-т екон. прогнозування, 2010. – 344 с.
4. **Глазьев С. Ю.** Мировой экономический кризис как процесс смены технологических укладов / С. Ю. Глазьев // Вопросы экономики. – 2009. – № 3. – С. 27 – 28.
5. **Астапов К. Л.** Стратегия развития в постиндустриальной экономике / К. Л. Астапов // Мировая экономика и международные отношения. – 2012. – № 2. – С. 57 – 65.
6. Перспективы социально-экономического развития США после кризиса 2008 – 2009 гг. / Под ред. Э. В. Кириченко. – М.: ИМЭМО РАН, 2012. – 168 с.
7. **Коломиец А. Н.** Трансформации внешнеэкономических моделей стран в посткризисный период (на примере США) / А. Н. Коломиец, И. С. Марченко // Збірник наукових праць міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених та студентів «Глобальна господарська система: нові погрози та можливості». – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. – С. 117 – 123.

8. **Портной М. А.** Американская модель внешнеэкономической стратегии / Электронный научный журнал «Россия и Америка в XXI веке». – 2011. – № 1 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rusus.ru/?act=read&id=11>

9. Nouriel Roubini United States Outlook: Acceleration Toward Normalization / Roubini Global Economics. – 2014 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.roubini.com/outlook/188160>

10. Olivier Schwab Emerging Best Practices of Chinese Globalizers: Tackle the Operational Challenges / World Economic Forum Report. – 2014 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www3.weforum.org/docs/WEF_EmerginBestPracticesofChineseGlobalizers_2014.pdf

11. World Economic Outlook Database / International Monetary Fund. – 2014 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/01/weodata/index.aspx>

12. Jim O'Neill BRI Csand Beyond / Goldman Sachs Global Economics Group. – 2007 [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.goldmansachs.com/china/ideas/brics/Brics-and-Beyond-Book-pdfs/BRIC-Full.pdf>

REFERENCES

Astapov, K. L. "Strategiia razvitiia v postindustrialnoy ekonomike" [Development strategy in the post-industrial economy]. *Mirovaia ekonomika i mezhdunarodnye otnosheniia*, no. 2 (2012): 57-65.

Glazev, S. Yu. "Mirovoy ekonomicheskii krizis kak protsess smeny tekhnologicheskikh ukладov" [The global economic crisis as a process of changing technological structures]. *Voprosy ekonomiki*, no. 3 (2009): 27-28.

Heiets, V. M. *Nestabilnist ta ekonomichne zrostannia* [Instability and economic growth]. Kyiv: Instytut ekonomichnoho prohnozuvannia, 2010.

"Jim O'Neill BRI Csand Beyond" <http://www.goldmansachs.com/china/ideas/brics/Brics-and-Beyond-Book-pdfs/BRIC-Full.pdf>

Kolomiets, A. N., and Marchenko, I. S. "Transformatsii vneshneekonomicheskikh modelei stran v postkrizisnyi period (na primere SShA)" [Foreign models of transformation in post-crisis period (for example, USA)]. *Hlobalna hospodarska sistema: novi pohrozy ta mozhlyvosti*. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina, 2012. 117-123.

Kastels, M. *Informatsionnaia epokha: ekonomika, obshchestvo i kultura* [The Information Age: Economy, Society and Culture]. Moscow: GU VShE, 2000.

"Nouriel Roubini United States Outlook: Acceleration Toward Normalization" <http://www.roubini.com/outlook/188160>

"Olivier Schwab Emerging Best Practices of Chinese Globalizers: Tackle the Operational Challenges" http://www3.weforum.org/docs/WEF_EmerginBestPracticesofChineseGlobalizers_2014.pdf

Porter, M. *Konkurentnaia strategiia: metodika analiza otrasley i konkurentov* [Competitive strategy: a methodology for analyzing industries and competitors]. Moscow: Alpina Pablisher, 2011.

Portnoi, M. A. "Amerikanskaia model vneshneekonomicheskoi strategii" [The American model of the foreign economic strategy]. <http://www.rusus.ru/?act=read&id=11>

Perspektivy sotsialno-ekonomicheskogo razvitiia SShA posle krizisa 2008 – 2009 gg. [Prospects of socio-economic development of the United States after the crisis 2008 – 2009]. Moscow: IMEMO RAN, 2012.

"World Economic Outlook Database". <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2014/01/weodata/index.aspx>

Науковий керівник – Коломієць Г. М., доктор економічних наук, професор, кафедра міжнародної економіки Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна